

ČETVRTA KATEHEZA

VELIK SAN ZA SVE

SVI KOJI GA SLUŠAHU BIJAHU ZANESENI RAZUMNOŠĆU I ODGOVORIMA NJEGOVI.

(Lk 2,47)

Gospodine Isuse Kriste,
 ti si nas poučio da budemo milosrdni kao Otac nebeski
 i rekao nam da tko vidi tebe, vidi njega.
 Pokaži nam svoje lice i bit ćemo spašeni.
 Tvoj pogled, pun ljubavi, oslobodio je Zakeja i Mateja od robovanja novcu,
 a preljubnicu i Mariju Magdalenu od iskušenja da sreću traže samo u stvorenju;
 potaknuo je Petra da zaplače, nakon što te je zatajio,
 a raskajanomu je razbojniku zajamčio raj.
 Daj da svatko od nas osjeti da je i nama upućena riječ koju si rekao Samarijanki:
 »O, kad bi znala dar Božji!«
 Ti si vidljivo lice nevidljivoga Oca,
 Boga koji svoju svemoć očituje nadasve praštanjem i milosrđem;
 daj da Crkva u svijetu bude tvoje vidljivo lice, lice svoga uskrslog Gospodina u slavi.
 Htio si da i tvoji službenici budu zaogrnuti slabošću
 kako bi gajili istinsko suosjećanje prema svima koji su u neznanju i zabludi.
 Učini da svatko tko pristupi tvojim službenicima osjeti da ga Bog iščekuje, ljubi i da mu oprašta.
 Pošalji svoga Duha i sve nas posveti svojim pomazanjem,
 kako bi jubilej milosrđa bio godina milosti Gospodnje,
 te tvoja Crkva, u obnovljenomu zanosu, uzmogne donijeti siromasima Radosnu vijest,
 proglasiti slobodu zatočenima i potlačenima te slijepima vratiti vid.
 Po zagovoru Marije, Majke milosrđa, to molimo tebe koji s Ocem i Duhom Svetim
 živiš i kraljuješ u vijeke vjekova. Amen.

(Papa Franjo, Molitva za Izvanredni jubilej milosrđa, 8. prosinca 2015.)

Ovo je prvi put da evanđelje prikazuje Isusa kako raspravlja s učiteljima u hramu postavljajući im pitanja i dajući odgovore, a svi koji su ga slušali bijahu zaneseni njegovom razumnošću. Zanimljivo je zamijetiti kako njegov prvi čin nije samo naučavanje u kojem njegovi sugovornici slušaju u tišini i u kojem sve ondje završava. On, naprotiv, uključuje druge, vodi dijalog, pita, sluša, odgovara, a taj njegov prilično dinamičan i živahan način govora iznenađuje svakoga, bez iznimke. Njegova riječ uspijeva svakoga dotaknuti, što je vidljivo već iz njegova prvoga govora. On od početka pokazuje ne samo sposobnost uspostavljanja dijaloga sa svakim koga sretne na svojem putu, nego iznad svega očituje želju da se obrati svakomu jer *»hoće da se svi ljudi spase i dođu do spoznanja istine«* (1 Tim 2,4).

Svima je potrebno Božje spasenje, a to spasenje dolazi do svakoga čovjeka po Božjemu milosrđu objavljenome u licu Sina. *»Zbog toga sam – kaže papa Franjo – proglasio Izvanredni jubilej milosrđa*

kao posebno vrijeme Crkve; vrijeme kada svjedočanstva vjernika mogu izrasti jača i učinkovitija.« (Misericordiae vultus, 3). Taj je poziv upućen ponajprije Crkvi, jer je ona prva pozvana »naviještati Božje milosrđe, živo srce Evanđelja, koje na svoj način mora probiti srce i um svake osobe. Kristova Supružnica mora uzorak svojeg ponašanja uskladiti s Božjim Sinom koji je išao do svakoga bez iznimke.« (Misericordiae vultus, 12). Ne postoji ljudska krhkost, slabost ili bijeda koja bi poništila ili zapriječila Božje milosrđe. Upravo suprotno, »kad je jedanput zaogrnut milosrđem, premda sklonost prema grijehu i dalje ostaje, ona biva pobijeđena ljubavlju koja joj omogućuje gledati naprijed i živjeti svoj život drugačije«. (Misericordia et misera, 1).

Pogrešno je i donekle zavaravajuće misliti da je Božje milosrdno djelovanje nagrada onima koji su napustili vlastitu bijedu. Božje milosrđe nije moguće osvojiti ili skupo platiti, nego je ono uvijek darovano i svima besplatno ponuđeno, kako bi svatko – poput razmetnoga sina, jednom kad ga Otac, koji ga čeka od trenutka njegova odlaska, zaogrme najljepšom haljinom – mogao prigrliti nov život. U biti, Božje milosrđe je ono koje uzrokuje obraćenje, a ne obrnuto. Nikad neće ljudsko obraćenje biti ono što privlači i osvaja Božje milosrđe. Uvijek je besplatno i iznenađujuće iskustvo Božjeg oprosta ono što u ljudskome srcu pokreće istinsku i iskrenu želju za obraćenjem i prihvaćanjem novoga života. Taj navještaj vrijedi za sve i svakoga u njegovoj pojedinačnoj i osobnoj situaciji, odnosno stanju. Nitko, baš nitko nije isključen iz Božjeg milosrđa!

Ruke milosrdnoga Oca uvijek su otvorene i za one koji se nalaze u stanju oprečnomu evanđeoskom idealu. Stoga i »razvedenima koji su stupili u novu vezu važno je omogućiti da se osjećaju dijelom Crkve. 'Oni nisu izopćeni' i ne bi trebali biti tretirani kao takvi, jer ostaju dio crkvene zajednice.« (AL 243). Pozor! Ovdje se ni na koji način ne dovodi u pitanje kršćansko učenje o daru nerazrješivosti sakramenta braka. Crkva je itekako svjesna da je »svaki prekid ženidbenog veza protiv Božje volje« (AL 291), jer je bračna nerazrješivost »plod, znak i zahtjev posvemašnje vjerne ljubavi koju Bog ima prema čovjeku i koju Gospodin Isus očituje prema svojoj Crkvi.« (Familiaris consortio, 20). Otuda dolazi poziv koji papa Franjo upućuje cjelokupnoj crkvenoj zajednici: »priježenidbeni pastoral i pastoral braka trebaju prije svega biti pastoralni ženidbenog veza, koji će parovima pomoći ne samo da prodube svoju ljubav nego da prebrođuju probleme i teške trenutke. Oni neće uključivati samo crkvena učenja, niti se mogu ograničiti na dragocjena duhovna blaga koja Crkva oduvijek pruža, nego i praktične programe, dobre savjete, prokušane strategije i psihološke smjernice. Sve to tvori pedagogiju ljubavi, koja ne može zanemariti osjećaje i potrebe današnjih mladih ljudi i koja im može pomoći duhovno rasti. U pripravi za brak zaručnike treba upoznati s mjestima i osobama, savjetnicima ili raspoloživim obiteljima, kojima se mogu obratiti za pomoć kada se jave teškoće. No nikada im se ne smije zaboraviti predložiti sakrament pomirenja, koji im omogućuje staviti svoje grijehe i pogriješke iz prošlosti, i sam svoj odnos, pred Boga i za uzvrat primiti njegovo milosrdno oprostjenje i ljekovitu snagu.« (AL 211).

Stoga je potrebno ponuditi sva moguća sredstva kako bi se moglo živjeti i dovesti do punine izvanredan dar nerazrješivosti sakramenta ženidbe. A nadasve je potrebno svima obznaniti da Krist »u slavljenju sakramenta ženidbe daje 'novo srce': tako supružnici ne samo da mogu nadvladati 'tvrdoću srca' (usp. Mt 19,8) već također mogu, i to nadasve, biti dionicima pune i konačne Kristove ljubavi novoga i vječnoga saveza koja je tijelom postala. Kao što je Gospodin Isus 'Svjedok vjerni' (Otk 3,14) i 'da' Božjih obećanja (usp. 2 Kor 1,20), pa prema tome najviše ostvarenje bezuvjetne vjernosti kojom Bog ljubi svoj narod, tako su i kršćanski supružnici pozvani da stvarno uzmu udjela u neopozivoj nerazrješivosti koja povezuje Krista s Crkvom, njegovom zaručnicom, koju on ljubi do kraja vremena.« (*Familiaris consortio*, 20).

Pred tim velikim bogatstvom izvanrednih istina evanđelja i konkretnim pastoralnim smjericama, moramo se zapitati: koliko vremena, prostora i sredstava naše kršćanske zajednice posvećuju priježenidbenom i posliježenidbenom pastoralu? Olako se sva odgovornost za brojne bračne neuspjehe svaljuje samo na ramena supružnika. Možda je važno kao crkvena zajednica preispitati se koliko je praćenja i duhovnog razlučivanja bilo na raspolaganju mladim parovima prije negoli su učinili taj veliki životni korak sklapajući sakrament ženidbe? Moramo im početi nuditi ono što je potrebno. Napose »prve su godine braka važno i osjetljivo razdoblje, tijekom kojega bračni parovi rastu u svijesti o izazovima i značenju ženidbe. Otuda nužnost pastoralnog praćenja koje će se nastaviti nakon slavljenja ženidbe (usp. *Familiaris consortio*, 17-64). U tom je pastoralu vrlo važna prisutnost iskusnih bračnih parova. Župa se drži mjestom u kojem se iskusni parovi mogu staviti na raspolaganje mladim parovima, uz moguće sudjelovanje članova udruga, crkvenih pokreta i novih zajednica.« (AL 223).

Istu brigu i pozornost potrebno je usmjeriti i prema svim konfliktnim obiteljskim situacijama. »Prosvijetljena Kristovim pogledom 'Crkva se okreće s ljubavlju prema onima koji sudjeluju u njezinu životu na nepotpun način i prepoznaje da Božja milost djeluje i u njihovu životu dajući im hrabrost da čine dobro, da se s ljubavlju brinu jedno za drugo i budu u službi zajednice u kojoj žive i rade'.« (AL 291).

Nitko neće nikad moći odrediti granice djelovanja božanske milosti, jer ona djeluje uvijek u svemu i svuda, na ljudima nepojmljiv način. Međutim, crkvena zajednice pozvana je na posebno poslanje, koje papa Franjo tumači: »Iskreno vjerujem da Isus želi Crkvu osjetljivu na dobro koje Duh Sveti sije usred ljudske slabosti, majku koja, dok jasno izlaže svoje objektivno učenje, 'čini ono dobro koje se da učiniti, čak i ako se time izlaže opasnosti da cipele zaprlja blatom s ulice.« (AL 308). Tu se nalazimo u središnjoj i ključnoj točki kršćanske vjere, s koje je lako pasti u dvije krajnosti: prvu, koja je možda kulturološki češća i raširenija, a želi umanjiti važnost braka dokle god je savjest ispravna pred Bogom; i drugu, koju se danas smatra nazadnom, a razlikuje takozvane *regularne* vjernike od onih koji su u *neregularnim* situacijama. Jasno je kako nijedna od tih krajnosti nije u skladu ni s učenjem evanđelja, niti s učiteljstvom Crkve.

Veliki navještaj koji je Krist donio svijetu i koji treba naglašavati na svakom mjestu i u svakomu vremenu, jest taj da Bog ima velik san za svakoga, bez iznimke. Koji je to velik Božji san za svakoga? Možda je lakše poći od onoga što nije. Božji san nije brak, nije stvaranje obitelji. Oni su dio sna, jer ukazuju na put i plan puta k njegovom ostvarenju, ali nikad nisu konačan cilj života osobe. To znači da onaj tko živi u punini sakrament braka, već na zemlji kuša predjelo konačne, vječne svadbe Krista i cijelog čovječanstva. Onome, pak, koji zbog različitih razloga živi svoj ovozemaljski život u stanju ljudske krhkosti u kojoj je njegov sakramentalan brak u kušnji i izranjen neizlječivim ranama, također neće biti zatvoren pristup vječnome svadbenom stolu. Štoviše, možda će u svome srcu još više gorjeti jakom željom za postizanjem tog cilja, upravo zbog svoje aktualne ljudske situacije.

Dakle, koji je to velik Božji san za svakoga, bez iznimke? Vječna svadba sa svakim ljudskim stvorenjem! Zašto se u promišljanju i, na kraju, u crkvenomu pastoralu tvrdi nešto drukčije, što u glavama kršćana stvara podvojenost i zbunjenost? Jer se Božji san često promatra sa zemlje, a ne s neba. Kad se neka tapiserija promatra odozdo, vide se samo neuredne niti međusobno isprepletene na zbunjujući i besmislen način. Međutim, gledajući je odozgo, s iznenađenjem se zamjećuje kako upravo te neuredno isprepletene niti tvore prekrasnu sliku koju Božja ruka veze s ljubavlju i strpljivošću. Jednako tako, ljepotu i veličinu Božjega sna možemo zamijetiti jedino promatrajući ga sa strane vječnosti. Otud polazi poziv pape Franje koji se nalazi u zaključku pobudnice *Amoris laetitia*: »*Naše razmišljanje o punini koju tek trebamo postići omogućuje nam također da vidimo u pravoj perspektivi povijesni put koji prolazimo kao obitelji, kako bismo prestali tražiti od naših međuljudskih odnosa savršenstvo, čistoću namjerâ i dosljednost koju ćemo moći susresti samo u Kraljevstvu koje dolazi. To nas također čuva od toga da strogo sudimo one koji žive u vrlo krhkim situacijama. Svi smo pozvani nastaviti težiti nečemu višem od sebe i naših granica i svaka obitelj mora osjetiti taj stalni poticaj. Hodajmo, obitelji: nastavimo taj hod! Ono što nam je obećano veće je nego što možemo zamisliti. Nikada ne izgubimo nadu zbog naših ograničenja, ali ni ne odustajmo od toga da tražimo puninu ljubavi i zajedništva koje nam je Bog obećao.*« (AL 325).

Uostalom, tko živi u milosti sakramenta braka ima veću odgovornost u odnosu prema bračnim i obiteljskim situacijama i krizama, ako znamo da sakrament ženidbe, poput sakramenta svećeničkog reda, postoji radi poslanja i izgradnje Crkve. Naime, »*te situacije 'zahtijevaju pomno razlučivanje i praćenje ispunjeno poštovanjem, izbjegavajući svaki govor i stajalište zbog kojih će se oni osjetiti izopćenima i promičući njihovo sudjelovanje u životu zajednice. Briga koja se posvećuje tim osobama ne slabi vjeru zajednice i njezino svjedočanstvo o nerazrješivosti ženidbe, nego, štoviše, ona upravo po toj brizi izražava svoju ljubav.*« (AL 243).

Stoga, nerazrješivost braka je dar, ne samo za supružnike nego za cijelu zajednicu, a osobito za one koji su ranjeni bračnom krizom. Drugim riječima, ako je točno da supružnici snagom bračne milosti žive snagu svojega zajedništva na božanski način, ta se prodorna snaga ne može zatvoriti između njih

dvoje ili između zidova njihova obiteljskoga doma, nego se, po svojoj naravi, posvuda širi i svima, a posebice onima koji žive bračnu i obiteljsku dramu, daje kušati balzam zajedništva, Božje nježnosti i samilosti stvarnošću njihove bračne nerazrješivosti. Nerazrješivost je, dakle, velik dar za cijelu Crkvu, jer svima priopćuje vjernu i vječnu Božju ljubav u Kristu Isusu.

U obitelji

Razmislimo

1. U kojem smislu dar bračne nerazrješivosti nije samo za supružnike, nego za cijelu crkvenu zajednicu?
2. Što treba ponuditi mladome paru koji kuca na vrata Crkve kako bi zatražio sakrament ženidbe?

Živimo

1. Kako bi obitelji mogle postati odgovoran subjekt priježenidbenog i posliježenidbenog pastoralu u našim crkvenim zajednicama?
2. U kojem smislu i na koji način su bračni parovi pozvani dati dragocjen i jedinstven doprinos mnogim obiteljima ranjenima svakovrsnim krizama i krhkostima u braku?

U Crkvi

Razmislimo

1. Koji je to veliki Božji san za sve, iz kojega nitko nije isključen?
2. Koliko vremena, prostora i sredstava koriste naše kršćanske zajednice za priježenidbeni i posliježenidbeni pastoral?

Živimo

1. Koju je vrstu pastoralu praćenja, razlučivanja i integracije kršćanska zajednica pozvana ostvariti u odnosu na mnoge obitelji u svakovrsnim krizama i krhkostima u braku?
2. S kojim se teškoćama u pastoralu susrećemo glede onih koji se katkad osjećaju isključenima iz crkvene zajednice zbog svojih posebnih bračnih i obiteljskih situacija? Koji su konkretni prijedlozi za istinski navještaj velikoga Božjeg sna za njih?